

Frida

får en hund

Foto: Mats Engelbrektsson

Lärarhandledning

Om SKKs skolmaterial

Foto: Mats Engbrektsen

Bäste Lärare,

Det här är fortsättningen på Svenska Kennelklubbens skolmaterial om hundar. Nu vänder vi oss till 10-12 åringarna och vi hoppas att de har kommit in i "slukaråldern" när det gäller böcker.

Kanske dina elever redan har kommit i kontakt med den första omgångens hundmaterial från Kennelklubben. Det riktar sig till barnen mellan sex och nio år. Där finns teckningar, affischer, hundpussel och enkla texter som beskriver vad hundar gör för nytta i samhället. Barn brukar vara nyfikna på polishundar, lavinhundar, räddningshundar och alla andra hundar som dagligen får arbeta i människans tjänst.

Vi hade tänkt att fortsättningen skulle bli en faktabank till alla hundintresserade barn. Men

det kändes inte rätt att bara ge dem tabeller, siffror och torra fakta som ofta kan vara jobbigt att plöja igenom. Vi vill ge barnen något som vi tror att kommer att tycka om att läsa - en berättelse om en flicka som så gärna vill ha en hund.

Här finns alla fakta. Men de syns inte omedelbart och de är inte påträngande. Och det är just det vi tycker är det bästa med berättelsen om Frida och Penny.

Det har hänt att lärare reagerat och sagt "Tänk på alla barn som är allergiska mot hundar. Det känns inte rättvist mot dem att låta klassen arbeta med Kennelklubbens hundmaterial".

Vi på Kennelklubben kan lugna er med att de allergiska barnen inte känner likadant. Alla

barn har samma intresse för djur och samma rättigheter att få fördjupa sina kunskaper. Hundallergiska barn och vuxna ringer ofta till Kennelklubbens informationsavdelning. Främst frågar de förstås om det finns någon speciell hundras som allergiker kan ha (svaret är tyvärr nej) men många ringer bara för att få mer information om något i hundvärlden de är intresserade av.

Ofta är det viktigt för de allergiska barnen att de får förklara för sina kamrater att de inte tycker illa om hundar bara för att de inte kan ha fysisk kontakt med dem. De hundägande barnen och de allergiska barnen brukar vara duktiga på att prata om problem som kan uppstå när de umgås med varandra – och om hur man bäst kan lösa dem. Att man inte kan ha fysisk kontakt med ett djur innebär inte att man inte vill veta något om djurarten i fråga. Hur många får tillfälle att krama en isbjörn eller gulla med en delfin?

Runt om i världen bedrivs det omfattande forskning om hur våra sällskapsdjur påverkar vår kroppsliga och mentala hälsa. Många saker är direkt mätbara - blodtrycket sjunker när man klappar en hund eller en katt eller

bara tittar på fiskar i ett akvarium. Men det händer bara om man redan har för högt blodtryck... Den som redan har lågt blodtryck behöver inte vara rädd att svimma av att kela med hunden.

Den lilla berättelsen om Frida och hennes hund Penny hoppas vi att barnen går hem och "slukar" när de har läst sina läxor. Går det att klämma in hundkunskap på schemat så är den ett utmärkt underlag för diskussioner och grupparbeten. Vi förstår att mycket kommer att bero på ditt eget förhållande till hundar. Tycker du att hundar och andra djur är en viktig del i samhället - eller ser du hundar och katter som en sanitär olägenhet. Vi föräldrar får ju ofta böja oss för barnens argument i olika frågor när de bestämt hävdar att saker och ting är precis så "för det har Fröken sagt!!"

Ja, som lärare har du ett stort ansvar och om du behöver hjälp med mer information om hundar när barnen börjar fråga svåra saker ska du inte tveka. Kontakta oss på Svenska Kennelklubben. Vi finns där för att ge upplysning om hundar till alla som vill veta.

Hunden - vårt första husdjur

Hunden var det allra första djur vi människor tillät att komma in och bo tillsammans med oss utan att vi hade för avsikt att äta upp det. Det var redan när vi bodde i grottor. Människan lärde sig att dra nytta av hunden - inte bara som sängvärmare under bistra vinternätter. Hundarna var bra på att jaga och villiga att samarbeta med människorna. Dessutom höll de vakt vid grottorna och varnade när rovdjur eller fiender kom för nära.

Det finns fortfarande platser på jorden med så primitiva bostäder att hundar får hålla sin husbonde varm under kalla nätter. Det moderna samhället utnyttjar hundar på annat sätt. Nu vet vi att hundens luktsinne i många fall är överlägset alla moderna tekniska hjälpmedel. Se bara på lavinhundar, narkotikahundar, mögelhundar, kvicksilverhundar och klorhundar (som letar läckor på vattenledningssystem). Forskare har upptäckt att hundar kan känna kroppsliga förändringar hos människor. Det finns hundar som kan varna långt innan deras ägare får ett epileptiskt anfall. Och det forskas om hundar kan nosa sig till tumörer i människokroppen innan dessa kan upptäckas med röntgen eller annan teknisk utrustning.

Hundraser.

Vad är en hundras? Varför har det blivit så många raser? Går det inte lika bra med en blandras? Barn ställer alltid enkla och logiska frågor. Att hitta svaret är inte alltid lika enkelt.

När hunden först fanns på jorden var den vild och möjligen såg alla hunddjur ungefär likadana ut. Det vet man inte så mycket om. Men årtusendena gick och hunddjuren spred sig över kontinenterna. Det var naturen själv som gjorde de första uppdelningarna i "raser" genom att anpassa hundarna till den miljö där de levde och efter de bytesdjur de livnärde sig på. Därför kom det att finnas tjockpälssade spetsliknande hundar i polartrakterna och tunnhåriga, nästan hårlösa hundar i länderna närmast ekvatorn.

I öknarna var hundarnas bytesdjur snabb-springande gaseller. Där måste hunden kunna springa minst lika fort. Polarhundarna jagade smådjur. För dem gällde det att överleva kalla vintrar.

När hunden kom i människans tjänst, började man mycket snart att utnyttja de medfödda egenskaper hundarna hade. Så småningom förstod människan att egenskaper går i arv och det är då man kan tala om att vi började ägna oss åt avel med hundar.

Det började med att vi avsiktligt lät de bästa jakthundarna para sig med varandra. Så småningom styrde vi också färgerna på hundarna genom avel - men fortfarande mest av praktiska skäl. Det var bra att ha en jakthund med avvikande färg mot jaktbytet, så att man inte tog fel vid jakten.

Att vi har kontrollerat hundarnas förökning har inte alltid varit så bra. Utan att tänka på följderna har vi bestämt att hundar ska se ut

på ett visst sätt. Utan att dra upp några specifika rasexempel kan vi ändå säga att hundarna hämmades i sina normala funktioner. Vi har kommit till insikt om detta och nu bedrivs all avel med inriktning på sunda hundar som ska kunna fungera normalt.

Varför finns det så många raser? Närmare bestämt mer än 400 över hela världen. Det beror på att hundarna funnits lokalt. I ett land eller kanske bara i en del av ett land har man haft sina hundar till vissa ändamål. Hundarna har funnits där i hundratals år och utfört sina arbetsuppgifter. Eftersom man redan tidigt styrde aveln och använde de bästa hundarna, kom alla hundar att se nästan likadana ut och ha samma egenskaper. En "ras" var född. Ofta fick hundarna på trakten ett "rasnamn" efter platsen där de fanns eller efter en person som gjort sig känd för att ha bra hundar. Vi kan ta svenska hamiltonstövaren som exempel. Den fick sitt namn av greve Adolf Patrik Hamilton, som förresten är Svenska Kennelklubbens grundare.

När kommunikationerna blev bättre, spreds också de olika hundarna över större och större områden. Nu finns världens alla hundraser spridda över jordklotet. Man kan hitta den exotiska mexikanska nakenhunden xoloitzcuintle i Rimbo likaväl som man kan hitta en hamiltonstövare i Mexico.

Att vi idag värnar om att behålla de olika hundraserna intakta har flera orsaker. Dels är de ett mänskligt kulturarv på jorden. Dels har varje ras sina speciella egenskaper, som vi kan ha nytta av. Att välja hundras är ungefär som att köpa en bil. Man köper inte en tvåsitsig sportbil om man har tre barn. Lika lite som

en 60-årig dam som vill promenera i parken väljer en 55-kilos rottweiler. Eller borde inte göra det i alla fall. Det är där Svenska Kennelklubben kommer in i bilden. En blivande hundköpare kan få råd och tips på vilken ras som kan passa just hans och hans familjs behov. Det är oerhört mycket man borde väga in när man skaffar hund. Frågar man Kennelklubben, kan man till och med bli avrörd att skaffa hund...

Går det inte lika bra med en blandras?

Tyvärr finns det inget entydigt svar på frågan. Det finns trevliga blandrashundar, som har haft tur att bli korsningar av hundar med tämligen lika egenskaper - och som hamnat hos bra hundägare. Det finns blandraskatastrofer som fått kortslutande egenskaper av sina föräldrar och som dessutom hamnat hos olämpliga ägare.

Svenska Kennelklubben är emot all avel med blandrashundar. Men eftersom det inte går att undvika att blandrashundar föds, kommer de att finnas bland oss och ska självklart skötas och uppfostras som vanliga rashundar. En blivande hundägare måste veta att det alltid är ett lotteri att köpa en blandrashund. Man vet ingenting om vilka egenskaper den lilla valpen kommer att få - kanske inte ens hur stor den blir när den är fullvuxen. En rashund är ändå en vara med "innehållsdeklaration" - även om den kostar mer i inköp än blandrasvalpen. Det är inte inköpspriset som är den stora kostnaden för en hundägare. Det är "driftskostnaderna" - mat, vaccinationer, utrustning, sjukvård, försäkringar e t c. Och de kostnaderna är samma för både rashundar och blandraser.

Hunden - en positiv samhällsfaktor

I dag är hunden alltså en stor tillgång i samhället. Nästan alla har sett uppvisningar av polishundar som tar fast en "bov" genom att bita den i armen. Men inte många vet att hunden faktiskt biter på lek och inte för att den är aggressiv. Men "leken" går ut på att hunden inte ska släppa förrän husse kommer fram och ger order om det, så bovar har inte en chans att komma undan. Polishundar kan dessutom spåra och söka narkotika.

Ledarhundar för blinda kan man också se i arbete ut i samhället. En ledarhund är utbildad för att upptäcka hinder i vägen för sin husse eller matte. Den väjer för hinder, den stannar när det blir nivåkillnader på vägen (trottoar-kanter, kajkanter e t c.) och den stannar om det dyker upp ett hinder i höjd med ägarens huvud fast hunden går fri under. En ledarhund hittar däremot inte vägen som många tror. Det får ägaren klara själv. Det är viktigt för alla att veta att man aldrig ska gå fram och klappa en ledarhund som arbetar. Men det går förstås bra att gå fram och prata med ägaren...

Lavinhundar och räddningshundar är utbildade att söka efter människor som begravts i snömassor eller under raserade hus. Många hundar är duktiga på att söka på samma sätt men bara ett fåtal orkar hålla på i flera tim-

mar. Det har ingenting med hundens fysiska kondition att göra. En lavinhund och en räddningshund måste ha en oerhörd mental "motor" så att den inte ger upp arbetet förrän den får order om det.

Vallhundar och boskapshundar ska hålla ordning på stora flockar av får eller kor. I Sverige minskar deras arbetsuppgifter stadigt - i varje fall boskapsvallarnas. Fårvallning är en tävlingsgren och det finns de som har får enbart för att träna sina hundar med.

Service- och signalhundar utbildas för att hjälpa sina handikappade ägare med olika saker. Signalhundar hjälper sina döva eller hörselskadade ägare att höra väckarklockor, dörrklockor, babyskrik och mycket annat som vi behöver vara uppmärksamma på. Servicehundar kan öppna dörrar, ta upp saker, bära saker, dra en rullstol eller vad ägaren behöver hjälp med.

Draghundar får nog mest vara en tävlings- och turistattraktion i Sverige där snöskotrar har tagit över det hårda jobbet i fjällen. Men i andra kulturer måste man fortfarande förlita sig på sina hundar för att ta sig fram över snövidderna. Och en del svenska snöskoterförare hade nog önskat sig ett par draghundar när bensinen tog slut eller skotern vägrade att starta...

Förslag på grupparbeten

Hundars beteende. Varför gör hunden så? Och vad kan man göra om man inte vill att hunden ska göra det?

Ett exempel bland många: alla valpar och unga hundar hoppar upp på människor när de vill hälsa. Det är en instinkt från vargen och ur-hunden att de ska slicka sina flockmedlemmar i mungiporna för att visa sin underkastelse. Det kan barnen läsa i nästan alla böcker om hundar. Och sedan är diskussionen i full gång. Kanske man ska låta hunden slicka... eller är det jätteäckligt och kan man bli sjuk av det?

Hundrasernas historia.

Alla har sin favoritras. I ett grupparbete kan man fördjupa sina kunskaper om en ras och ta reda på när den blev en "ras" och hur den har använts som nyttohund. Och vad gör man mestadels med den rasen i dag? Vilken litteratur finns om rasen? Bilder och teckningar.

Ett exempel: Afghanhunden härstammar från de vinthundar som fanns för 4 000 år sedan och som är en av världens äldsta hundtyper. Afghanhunden utvecklades i landet Afghanistan och fanns i landets stora ökenområden. Den var beduinernas jakthund. Afghanhunden springer oerhört snabbt och den kan själv fälla och döda bytet - en gasell kanske. Beduinerna följde sina hundar till häst och tog hand om jaktbytet.

I dag finns afghanhunden över hela världen som en vacker och populär sällskaps- och utställningshund. Knappast någon afghanhund används till vad den verkliga kan och var ämnad för från början. Är det bra eller dåligt för afghanhunden?

Hundar i människans tjänst.

Det finns så många uppgifter för hundar i vår tid, att det nästan räcker till enskilda arbeten för alla i klassen. Här är några exempel:

- Polishundar
- Ledarhundar (hjälpblind)
- Lavinhundar
- Räddningshundar (vid ras och jordbävningar)
- Jakthundar (älg, rådjur, hare samt fågel)
- "Kantarellhundar"
- Narkotikahundar (tull och polis)
- Mögel- och röthundar
- Kapplöpningshundar
- Servicehundar (hjälpfunktionshindrade)
- Draghundar
- Vallhundar (vallar får)
- Vattenräddningshundar
- Sökhundar
- Utställningshundar
- Signallhundar (hjälp döva och hörselskadade)

- Boskapshund (vallar kor)
- Agilitytävlingshundar
- Sällsksaps- och familjehundar

Tidningarna är fulla med artiklar och notiser om hundar ur ovanstående grupper. Varför inte sätta upp pressklipp på väggen eller i en klippbok.

Håll hunden frisk.

Inte bara hundägare har nytta av att veta något om hundars vanliga sjukdomar. Reser man utomlands kan man rädda livet om man känner till rabies. Som grupparbeten passar det att redovisa om:

- Rabies
- Valpsjuka och parvovirus (vaccinering)
- Vad är höftledsfel?
- Kan hundar se dåligt - vad gör man då?
- Kan hundar höra dåligt - vad gör man då?
- Fästingar - de kan sprida smitta till hundar.

Farliga hundar.

Jo, tyvärr finns det sådana också. Här kan grupparbetena inriktas på att redogöra för situationer då en hund kan bita - och hur man undviker att bli den som hunden sätter tänderna i.

Exempel: en hund vaktar sin mat, sina leksaker eller hela sin tomt. En hund kan bita om den hastigt blir väckt när den sover. Den kan bita för att den är rädd och känner att den måste försvara sig. En osäker hund som står bunden kan bita när den känner att den inte kan komma undan.

I dag går det inte längre att blunda för att inte alla hundar i samhället är till nytta och nöje. Orden kamphund, pitbull och mördarhund används flitigt i media. Egentligen är det inte fråga om något annat än att människor använder sina hundar för att skrämmas med eller rent av som vapen. Det handlar ofta om unga män med dåligt självförtroende. Det går att få nästan vilken hund som helst att attackera människor. Men vem blir särskilt rädd för en ilsket bjäbbande dvärghund? Därför väljer de här unga männen hundar av storvuxna raser - ofta blandraser som de får köpa billigt. Myndigheterna har ögonen på problemet. Och man kan väl säga att om hunden är människans bästa vän, så är det inte alltid att människan är hundens bästa vän...

Hundens språk.

Hur talar hundar med varandra? Kan vi lära oss att förstå hundspråk? Varför ska vi ens försöka? Jo, för att undvika de arga och de rädda hundarna och bara umgås med hundar som är glada och tycker om barn. Hundar kan tala på så många fler sätt än människor. Deras uttrycksmedel är bland annat svansen, rösten (morrar), raggen, öronen, ögonen, tänderna, kroppshållningen, doftkörtlar på kroppen, urinmarkering, avföring. Hunden kan kombinera sina sätt att uttrycka sig och därmed göra helt klart för en annan hund vad den menar. Och om vi människor bara lär oss tolka hundspråket kan vi förstå det nästan lika bra som de andra hundarna gör.

I det här grupparbetet kan man göra en intressant jämförelse med vårt vanligaste husdjur - katten. Vad menar en katt när den viftar på svansen?

Testa dig själv

Elevhäftet sidan 30. Rätt svar:

En tik är dräktig i **63 dagar**.

En valp börjar öppnar ögonen efter ungefär **10 dagar**.

En valp ska vara **8 veckor** innan den får lämna uppfödaren.

Vikingarna använde **västgötaspetsar** som vallhundar.

SKK betyder **Svenska Kennelklubben**.

Agility betyder **vighet**.

På en agilitybana kan man hitta hindren **däck, tunnel och slalom**.

Freestyle blev officiell sport **2007**.

Den finaste titeln på en hundutställning är **BIS (Best in Show)**.

Drever är specialist på att jaga rådjur.

En tävling i rallylydnad omfattar **10 - 20 övningar**.

En hund som apporterar **hämtar något**.

Adressen till Svenska Kennelklubbens webbplats är **www.skk.se**.

Känner du igen raserna?

Elevhäftet sidan 31. Rätt svar:

- 1 Cairnterrier
- 2 Parson russell terrier
- 3 Schäfer
- 4 Hamiltonstövare
- 5 Berner sennenhund
- 6 Engelsk springer spaniel
- 7 Chihuahua
- 8 Cavalier king charles spaniel
- 9 Samojed
- 10 Golden retriever

Bra litteratur om hundar

Flera är lättlästa. Några har utgått från förlagen,
men bör finnas på biblioteket.

All världens hundraser

Renée Willes, Mälardörsens förlag
ISBN: 9789189090798

Hundraser i Sverige

Åsa Lindholm & Ulla Barvefjord, Prisma
ISBN 13: 9789151849270

Hundar i världen

Carl-Johan Adlercreutz, ICA bokförlag
ISBN: 9789153428701

Svenska hundraser : ett kulturarv/ Swedish native breeds : a cultural heritage

Åsa Lindholm, Svenska Kennelklubben
ISBN 13: 9789170553660

En bok om hundar

Marcus Schneck & Jill Caravan, Bokia förlag
ISBN: 9171150277

(Inte så mycket text men många vackra bilder).

Skaffa hund- hundägarens första handbok

Ulla Barvefjord, ICA bokförlag
ISBN: 9153419545

I huvudet på en hund

- hundens psykologi och beteende

Bruce Fogle, Forum förlag,
ISBN: 9137104101

(Inte så lättläst för barn, men utmärkt fördjupningslitteratur
för en hundintresserad lärare).

Våra valpar

Ulla Barvefjord, Bokförlaget Semic
ISBN: 9155226809

(Skreven för ungdomar)

Valp på väg

Ingrid Tapper, Prisma
ISBN: 9151843439

Ylva lär sig hundspråk

Per Brinkemo, Jycke-Tryck förlag
ISBN: 9187652188

Från valp till vuxen hund

Åsa Ahlbom, eget förlag
ISBN: 9163073609

(En bok för lärare och elever tillsammans).

Från Svenska Kennelklubben

DVD – Om hundar

Vårt skolmaterial för 6 - 9-åringar som tidigare var en mapp med trycksaker ligger nu som pdf-filer på denna DVD. Här finns också fem olika filmer, totalt ca 1,5 timme speltid, där Skurt träffar och lär sig mer om hundar samt spel (frågesport och hundsudoku) och en hel del annan information.

Broschyr – En hund för livet

Har en mycket omfattande lärarhandledning där lärarna kan hämta information i samband med barnmaterial

Broschyr – Att köpa hund

Har en mycket omfattande lärarhandledning där lärarna kan hämta information i samband med barnmaterial

DVD och broschyrer beställer du kostnadsfritt från vår informationsavdelning, telefon 08-795 30 30 eller e-post info@skk.se

På www.skk.se finns ännu fler broschyrer för dig som vill veta mer, de flesta som pdf-filer.

Svenska Kennelklubben
163 85 SPÅNGA

Besöksadress Rinkebysvängen 70
Telefon 08-795 30 00 Telefax 08-795 30 40

Telefon Informationsavdelningen 08-795 30 30

E-post info@skk.se

Webbplats www.skk.se

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION